«Рассмотрено»
Руководитель МО
________ Г.Ш.Валиева
Протокол № 1
от 27.08 2025 г.

«Согласовано»
Заместитель директора по УР
________ З.Х.Каримуллина
29.08. 2025 г.

«Утверждено»
Директор школы
________ Л.В.Спиридонова
Приказ № 150 –ОД
от 29.08 2025 г.

Рабочая программа
по родному(татарскому)языку (татарская группа)для 4 класса
учителя высшей квалификационной категории
МБОУ «Масловская средняя общеобразовательная школа»
Мингалеевой Рамзии Ахметзакировны

Рассмотрено на заседании
педагогического совета
Протокол № 1
от 29.08 2025г.

2025 – 2026 учебный год

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Укыту-методик комплекты татар телен туган тел буларак өйрәнә торган 4 сыйныф укучылары белән эшләүче укытучыларга тәкъдим ителә. УМК үз эченә уку әсбабы, электрон дәреслек, аудиоязмалар дискы һәм укытучылар өчен методик әсбапны ала.

Урта (тулы) гомуми белем бирү оешмаларының башлангыч белем бирү этабында «Туган тел (татар теле)» предметы Феде раль дәүләт белем бирү стандартларында күрсәтелгән гомуми белем бирү нәтиҗәләренә куелган таләпләргә туры китерелеп укытыла. Туган тел (татар теле) предметыннан белем бирүнең сыйфатын арттыру теоретик материалны аңлату барышында, тирән белем бирү белән беррәттән, укучыларда телгә карата кызыксыну уяту һәм дөрес итеп сөйләшергә, укырга, язарга, фикерләргә өйрәтү таләп ителә.

4 сыйныфта «Туган тел (татар теле)» предметын укыту түбәндәге максатларны тормышка ашыруга юнәлтелә:

* укучыларда коммуникатив компетенция формалаштыру, ягъни сөйләм мөмкинлекләреннән чыгып, туган телдә телдән һәм язмача аралашырга өйрәтү;

* балалар әдәбиятын, тарихын, фольклор әсәрләрен өйрәнү аша татар мәдәниятенә карата ихтирам хисләре тәрбияләү. Әлеге максатларны тормышка ашыру өчен куелган бурычлар:

* Татарстан Республикасында төрле милләтләр өчен аралашу чарасы буларак татар теле турында мәгълүмат бирү;

* сөйләмә һәм язма телне үстерү максаты белән телнең грамматик нигезләрен үзләштерү;

* тел материалын үзләштерү барышында, аралашу очракла рында, рольле уеннарда укучының шәхси сыйфатларын, игъти барын, фикерләү сәләтен, хәтерен һәм иҗадилыгын үстерү;

* предметка карата кызыксыну, уңай мотивация, туган телне өйрәнүгә мөмкинлек бирә торган махсус универсаль уку гамәлләре формалаштыру.

ДӘРЕСЛЕК БЕЛӘН ЭШЛӘҮ ТӘРТИБЕ

Уку әсбабының структурасы

Уку әсбабы ике кисәктән тора. Һәр кисәк ике зур теманы үз эченә ала. Беренче кисәктә «Мин» һәм «Тирә-як, көнкүреш» темалары, Икенче кисәктә «Туган җирем» һәм «Татар дөньясы» темалары урнаштырылды.

Темаларның төзелеше

Һәр тема бертөрле калыпка салынды. Бер тема берничә дәресне үз эченә ала.

1) Укучылар ярдәме белән тема әйтелә. Дәреснең максаты, бурычлары формалаштырыла.

2) Грамматик материал өйрәнелә.

3) Яңа теманы ныгыту өчен, биремнәр эшләнә. Шулар арасында мәҗбүри рәвештә халык авыз иҗаты үрнәкләре белән бәйле эш тәкъдим ителә.

4) Парларда эш башкарыла.

5) Укучылар ярдәме белән Куян күчтәнәчендә биреләчәк тема билгеләнә. Темага керү өчен, бирем эшләнә.

6) Яңа тема аңлатыла (Куян күчтәнәче).

7) Куян күчтәнәчен ныгыту өчен биремнәр башкарыла.

8) Теманы йомгаклауга күнегүләр, логик биремнәр, кызык лы эш төрләре башкарыла.

Уку әсбабы ике юнәлешне (база өлешен өйрәнүчеләр һәм тирәнтен өйрәнүчеләрне) үз эченә ала. Туган телне тирәнтен өйрәнүчеләр өчен булган материал зәңгәрсу фон белән бирелде. Әмма база өлешен өйрәнүче укучылар белән эшләүче укытучылар, балаларның белем дәрәҗәләреннән, мөмкинлекләреннән чыгып, әлеге биремнәрне дә эшли алалар. Ике юнәлешнең бер китапта бирелүе көчлерәк укучылар белән аерым якын килеп эшләү мөмкинлеге тудыра. Уку әсбабында аерым тема эчендә ике юнәлеш өчен дә бер тексттан алынган берничә өзек кулланыла. Бу база өлешен өйрәнүче укучыларда текстның дәвамын уку теләге тудыру өчен дә отышлы.

Предметның эчтәлеге

Дәреслек дүрт лексик теманы үз эченә ала.

«Мин» темасында җәйге ял, сәяхәт итү, кешеләргә, җәнлекләргә яхшылык эшләү, дуслык, галәм турында сөйләшү, текстлар белән эшләү, әңгәмәләр кору күз алдында тотыла.

«Тирә-як, көнкүреш» темасын өйрәнгәндә, мифологик об разлар һәм әкият геройлары (су иясе, су анасы, Сусылу, Суык бабай, Кыш бабай, Кар кызы, Шүрәле һ. б.) турындагы текстлар белән эш алып барыла.

«Туган җирем» темасын өйрәнгәндә, табигать, экологияне саклау, дөньядагы кызыклы вакыйгалар, Россиянең күренекле шәһәрләре, аларның тарихы, андагы күренекле урыннар турындагы текстлар белән эш оештырыла. Бөек Ватан сугышы, солдатларның батырлыклары темаларына укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәре камилләштерелә. Герой шагыйрь Муса Җәлилнең тормышы һәм иҗаты турында әңгәмә үткәрелә.

Татар дөньясы» темасында татар авылының үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге турында сүз йөртелә, укучыларның сөйләм теле баетыла.

Фонетика һәм орфоэпия.

Татар теленең сузык һәм тартык авазлар системасы. Авазларның саны. Татар теленең үзенчәлекле авазлары [ә], [ө], [ү], [w], [ғ], [қ], [х], [ч], [ж], [ң], [һ], аларны дөрес әйтү. Сингармонизм законы.

Басым һәм аның төрләре.

Транскрипция.

Татар теленең орфоэпик сүзлеге белән эшләү.

Язуда е хәрефе белән белдерелә торган авазлар. Сингармонизмның төрләре.

Логик басым.

Сүзгә фонетик анализ ясау.

Графика, орфография.

Графика һәм орфография турында гомуми мәгълүмат. Алынма сүзләрнең дөрес язылышы.

Лексикология.

Сүз. Сүзнең лексик мәгънәсе. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Текстларда күп мәгънәле сүзләрнең кулланылуы.

Сүзнең туры һәм күчерелмә мәгънәсе.

Татар теленең сүзлек составы. Алынма сүзләр.

Татар теленең аңлатмалы сүзлеге белән эшләү.

Омонимнар.

Татар телендә гарәп-фарсы алынмалары.

Сүз ясалышы. Сүз ясалышы һәм төзелеше турында гомуми мәгълүмат. Тамыр һәм кушымча. Тамырдаш сүзләр.

Кушымчалар ярдәмендә яңа сүзләр ясау.

Сүзнең нигезе. Сүзне төзелеше ягыннан тикшерү. -лык/-лек кушымчасы ярдәмендә исем сүз төркеме ясалу.

Морфология.

Сүз төркемнәре. Мөстәкыйль һәм ярдәмлек сүз төркемнәре.

Исем сүз төркеме. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр. Җанлы һәм җансыз предметлар.

Исемнәрнең килеш белән төрләнүе.

Сыйфат сүз төркеме. Сыйфат дәрәҗәләре.

Алмашлык. Зат алмашлыклары. Күрсәтү алмашлыклары. Сорау алмашлыклары.

Сан. Сан төркемчәләре.

Фигыль. Заман категориясе. Хәзерге заман. Үткән заман һәм киләчәк заман хикәя фигыльләр. Хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнүе. Боерык фигыль. Үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы.

Ялгызлык исемнәрне күплек санда куллану.

Синоним сыйфатлар. Антоним сыйфатлар.

Зат алмашлыкларының килеш белән төрләнүе. Алмашлык ларның сөйләмдә кулланылуы.

Саннарның килеш белән төрләнүе.

Фигыльнең нигезе. Фигыльнең билгесез үткән заман формасы. Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы. Вакытны белдерә торган сүзләр.

Синтаксис.

Сүз. Сүзтезмә. Җөмлә.

Җөмләнең баш кисәкләре. Җөмләнең иярчен кисәкләре.

Иянең күплек сандагы исемнәр белән белдерелүе.

Пунктуация.

Татар телендә тыныш билгеләре. Орфографик сүзлек белән эш.

ТЕМАТИК ПЛАН

№	Тема урока	Дата проведения		Примечания
		План	Факт	
	Мин – 22 с. / Я – 22 ч.			
1	*Җәйге маҗаралар./ Летние приключения.* 1–3 нче сыйныфларда өйрәнгәннәрне кабатлау. Фонетика / Повторение. 1-3 кл. Фонетика			
2	Фонетика, лексикологиядән алдагы сыйныфларда өйрәнгәннәрне Кабатлау / Повторение. Фонетика, лексикология.			
3	Сүз ясалышыннан алдагы сыйныфларда өйрәнгәннәрне кабатлау/ Повторение того, что выучили в классах, предшествующих словообразованию			
4	Лексикология һәм грамматикага караган материалны кабатлау/ Повторение материала, относящегося к лексикологии и грамматике			
5	*Мин сәяхәттә ./ Я в путешествии .* Татар теленең үзенчәлекле авазлары / Я в путешествии . Специфические звуки татарского языка			
6	Татар теленең үзенчәлекле авазлары / . Специфические звуки татарского языка			
7	Татар теленә генә хас авазларны дөрес әйтү/ Правильное произношение звуков, свойственных только татарскому языку			
8	Сузык һәм тартык авазларны кабатлау / Повторение гласных и согласных звуков			
9	Язуда е хәрефе белән белдерелә торган авазлар / Звуки, обозначаемые буквой Е на письме			

10	*Яхшылык кире кайта.* Сингармонизм законы / *Добро возвращается.* Закон сингармонизма			
11	Сингармонизм законы / Закон сингармонизма			
12	Текст белән эш. Тыңлап аңлау / Работа с текстом. Слушать и понимать			
13	Текст белән эш. Фонетка, лексика, грамматика / Работа с текстом. Фонетка, лексика, грамматика			
14	Текст белән эш. Сөйләү / Работа с текстом. Говорить			
15	*Нәрсә яхшы, нәрсә начар?* Басым һәм аның төрләре. / *Что хорошо, а что плохо?* Ударение и его виды			
16	Басым һәм аның төрләре. / Ударение и его виды			
17	Транскрипция / Транскрипция			
18	Транскрипция / Транскрипция			
19	*Фантастик әсәрләр.* Алынма сүзләр һәм аларның язылышы / *Фантастические произведения.* Заимствованные слова и их написание			
20	Алынма сүзләр һәм аларның язылышы / Заимствованные слова и их написание			
21	Кабатлау / Повторение			
22	Кабатлау / Повторение			
	Тирә – як көнкүреш – 9 с. / Мир вокруг меня – 9 ч.			
23	*Һөнәрле кеше үлмәс.* Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр			

24	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр / Однозначные и многозначные слова			
25	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр / Однозначные и многозначные слова			
26	Татар теленең аңлатмалы сүзлеге белән эшләү / Работа с толковым словарем татарского языка			
27	*Су иясе.* Сүз төзелеше / Обладатель воды. Состав слово			
28	Сүз төзелеше / Состав солво			
29	Кабатлау / Повторение			
30	Кабатлау / Повторение			
31	Кыш бабайга хат язу / Написание письма Деду Морозу			
	Туган җирем – 31 с. / Моя Родина – 31 ч.			
32	*Экология* Сүз төркемнәре			
33	Сүз төркемнәре			
34	*Җир шары тирәли сәяхәт. Экология.* Части речи Исем сүз төркеме			
35	Исем сүз төркеме / Части речи			
36	Исем сүз төркеме / Части речи			
37	Иҗади дәрес / Творческий урок			
38	*Россиядәге күренекле шәһәр.* Сыйфат дәрәҗәләре / *Видный город в России*. Степени имён прилагательных			
39	Сыйфат дәрәҗәләре / Степени имён прилагательных			

40	Текст белән эш / Работа с текстом			
41	Текст белән эш / Работа с текстом			
42	*Габдулла Кырлай авылында.* Алмашлык. Зат алмашлыклары / *Кырлай – деревня Габдуллы Тукая*. Местоимение. Личные местоимения			
43	*Вакытны чәчәкләр әйтә.* Күрсәтү һәм сорау алмашлыклары / *Время говорят цветы.* Указательные и вопросительные местоимения			
44	Күрсәтү һәм сорау алмашлыклары / Указательные и вопросительные местоимения			
45	Сочинение / Сочинение			
46	*Йорт иясе. Домовой* Сан. Сан төркемчәләре / Числительное. Разряды числительных			
47	Сан. Сан төркемчәләре / Числительное. Разряды числительных			
48	Сан. Сан төркемчәләре / Числительное. Разряды числительных			
49	Диктант / Диктант			
50	*Начарлыктан эз кала.* Боерык фигыль / *От зла остается след.* Повелительное наклонение			
51	Боерык фигыль / Повелительное наклонение			
52	Кабатлау / Повторение			
53	Контроль эш / Контрольная работа			
54	*Ил солдаты.* Хәзерге заман хикәя фигыль / *Солдат страны. Изъявительное наклонение настоящего времени*			
55	Хәзерге заман хикәя фигыль / *Изъявительное наклонение настоящего времени*			
56	*Муса Җәлил*			

	Үткән заман хикәя фигыль / *Муса Джалиль. Изъявительное наклонение прошедшего времени*			
57	Үткән заман хикәя фигыль / *Изъявительное наклонение прошедшего времени*			
58	*Бөек Ватан сугышында.* Үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы / *Великая Отечественная Война.* Отрицательная форма прошедшего изъявительного наклонания.			
59	Үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы / Отрицательная форма прошедшего изъявительного наклонания.			
60	*Батырлыкта – матурлык.* Фигыльнең киләчәк заман формасы / *В подвиге-красота.* Форма будущего времени глагола			
61	Фигыльнең киләчәк заман формасы / Форма будущего времени глагола			
62	Кабатлау / Повторение			
	Татар дөньясы – 6 с. / Мир моих увлечений / 6 ч.			
63	*Ишегалдында.* Җөмләнең баш кисәкләре / *Во дворе.* Главные члены предложения			
64	*Йорт янында бакчада.* Җөмләнең иярчен кисәкләре / *Рядом с домом в саду.* Второстепенные члены предложения			
65	Җөмләнең иярчен кисәкләре / Второстепенные члены предложения			
66	Кабатлау / Повторение			
67	Контроль эш / Контрольная работа			
68	Хаталар өстендә эш. 4 нче сыйныфларда өйрәнгәннәрне гомуми			

	кабатлау./ Работа над ошибками. Повторение - обобщение изученного в 4 классах.			